

Analiza zmian częstotliwości brutalnych zachowań w popularnych filmach pornograficznych publikowanych między 1995 a 2019 rokiem

Autorzy: dr hab. Mateusz Gola¹, mgr Ewelina Kowalewska², mgr Karol Szymczak³

1. Pracownia Neuronauki Klinicznej, Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk
2. Klinika Psychiatrii, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego
3. Wydział Stosowanych Nauk Społecznych, Akademia Pedagogiki Specjalnej

Kontekst prawny i częstotliwość kontaktu dzieci z pornografią

Niewiele badań dotyczących częstotliwości korzystania z pornografii obejmuje osoby poniżej 18. roku życia. Jednak z tych, które to robią wynika, że dzieci i młodzież są częstymi konsumentami treści pornograficznych. W Polsce badania na ten temat przeprowadził Instytut Profilaktyki Zintegrowanej (IPZIN, 2017). Były nimi objęte szkoły w jedenastu województwach w latach 2014–2017. Badania zostały przeprowadzone na ponad jedenastotysięcznej próbie młodzieży z II i III klasy gimnazjum. Spośród dzieci, które miały już kontakt z pornografią, 52 proc. chłopców i 33 proc. dziewcząt pierwszy raz zapoznało się z nią zanim ukończyło 12. rok życia. Ponad 32 proc. chłopców ogląda pornografię co najmniej kilka razy w miesiącu, a 11 proc. z nich robi to raz dziennie lub częściej. Według danych IPZIN (2017) podstawowym źródłem dostępu do pornografii jest internet (dla 62 proc. dziewcząt i 100 proc. chłopców). Wyniki badań przeprowadzonych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę (FDDS, 2017) w październiku i listopadzie 2017 roku na grupie 3943 uczniów w wieku 11-18 lat pokazują, że 43 proc. dzieci i młodzieży ma kontakt z pornografią. W badanej grupie 92 proc. dzieci trafia na pornografię za pośrednictwem internetu, głównie (79 proc. dzieci) wykorzystaniem telefonu komórkowego. Spośród dzieci mających kontakt z pornografią 50 proc. chłopców i 36 proc. dziewcząt przyznało, że oglądała sceny seksu z użyciem przemocy, a 39 proc. pytanych dzieci zdradzała zaniepokojenie treściami, które oglądały. Inne badania na reprezentatywnej próbie polskich internautów pokazują, że w grupie wiekowej od 7 do 11 roku życia, około 27% dzieci wchodzi na strony z pornografią przynajmniej raz w miesiącu (Lewczuk i wsp., 2019).

Jednocześnie, zgodnie z art. 200 §3 Kodeksu karnego, w Polsce zabronione jest rozpowszechnianie treści pornograficznych w sposób umożliwiający małoletniemu poniżej 15 lat zapoznanie się z nimi. Artykuł 200 §5 kk zakazuje promocji i reklamy takiego sposobu rozpowszechniania treści pornograficznych. Z kolei zgodnie z art. 202 §3 kk, zabronione jest rozpowszechnianie treści pornograficznych związanych z prezentowaniem przemocy.

W związku z tym na zlecenie Stowarzyszenia Twoja Sprawa zaprojektowaliśmy i wykonaliśmy badania mające na celu ocenę zmian brutalności filmów pornograficznych na przestrzeni lat ostatnich 25 lat.

Streszczenie

Cel: Celem niniejszego badania było ustalenie zmian w treściach dostępnych materiałów pornograficznych na przestrzeni ostatnich 25 lat.

Metoda: W badaniu wzięło udział 14 przeszkolonych uczestników (7 kobiet oraz 7 mężczyzn), którzy poddali analizie treść 54 filmów pornograficznych (po 18 obrazów z lat 1995–1998, 2005–2008 i 2015–2018). Filmy zostały dobrane w wystandaryzowany sposób, na bazie dostępnych informacji o największej popularności (w danym okresie) grających w nich aktorek.

Wyniki: Zgodnie z deklaracją przeszkolonych uczestników badania agresja werbalna nie pojawiała się w materiałach najstarszych (1995–1998), natomiast jej różne formy pojawiały się najczęściej w latach 2005–2008. W przypadku agresji fizycznej odnotowano wzrost częstotliwości występowania popychania drugiej osoby, uderzania ręką, klapsów oraz dławienia – wzrost ten był szczególnie zauważalny pomiędzy latami 1995–1998 i 2005–2008. Na przestrzeni analizowanych lat zmienił się również charakter agresji fizycznej widocznej na filmach – w latach 2015–2018 pojawiły się wymuszone zachowania seksualne, natomiast przyzwolenie na zachowania agresywne występowały najczęściej w latach 2005–2008. Wykazano również spadek częstotliwości podejmowanej penetracji waginalnej na przestrzeni lat, z towarzyszącym temu zjawisku wzrostem występowania penetracji analnej oraz waginalnej o gwałtownym charakterze – w najnowszych materiałach pornograficznych kontakty dopochwowe występują najrzadziej, ale są najbardziej gwałtowne. Gwałtowna penetracja analna, pozycja seksualna uprzedmiotawiająca kobietę oraz wytrysk nasienia na twarz pojawiały się najrzadziej w filmach z lat 1995–1998, natomiast najczęściej w latach 2005–2008. Częstotliwość wytrysku na piersi zmalała na przestrzeni analizowanych okresów, zaś wytrysku nasienia na inne części ciała zmalała w okresie od 1995–1998 do 2005–2008 roku, po czym utrzymywała się na tym samym poziomie do lat 2015–2018. Analizy wykazały również, że kobiety częściej deklarowały występowanie w analizowanych materiałach obrażania drugiej osoby oraz pozycji seksualnej uprzedmiotawiającej kobietę, natomiast według mężczyzn na filmach (niezależnie od okresu produkcji) częściej widoczna była gwałtowna penetracja waginalna oraz wytrysk na inne części ciała.

Konkluzja: Zgodnie z rezultatami opisanych w niniejszym raporcie analiz największy wzrost częstotliwości różnego rodzaju brutalnych zachowań seksualnych miał miejsce pomiędzy 1995

a 1998 i 2005 a 2008 rokiem i w wielu aspektach częstotliwość tych zachowań utrzymuje się we współczesnych (2015–2018) filmach pornograficznych.

Cel badania

W niniejszym projekcie głównym celem było ustalenie, w jaki sposób zmieniała się treść filmów pornograficznych na przestrzeni ostatnich 25 lat – między rokiem 1995 a 2019. Wyniki badania były przydatne Stowarzyszeniu Twoja Sprawa (patrz więcej informacji w części „Procedura realizacji badania”) w kontekście oceny społecznej szkodliwości czynów określonych w art. 200 §3 oraz §5 Kodeksu karnego (czyny zabronione polegające na rozpowszechnianiu i promocji treści pornograficznych niezabezpieczonych przed dostępem osób poniżej 15 roku życia) oraz art. 202 §3 Kodeksu karnego (czyny zabronione polegające na rozpowszechnianiu treści pornograficznych związanych z prezentowaniem przemocy).

Materiał badawczy

Analizie poddano 54 filmy pornograficzne o długości od 3 do 10 minut, podzielone na 3 grupy po 18 filmów nakręconych odpowiednio w latach 1995–1998, 2005–2008 i 2015–2018. Aby maksymalnie zobiektywizować dobór materiału badawczego, w pierwszym kroku dokonano analizy historycznej popularności aktorów porno w danym okresie czasowym, a następnie wybrano aktorki najpopularniejsze w każdym z okresów czasowych (nagrodzone m.in. przez AVN Awards, a także Adult Video News) – szczegółowe informacje dostępne będą w artykule naukowym: Kowalewska, Szymczak i Gola (w przygotowaniu). Materiały pornograficzne z udziałem tych aktorek zostały dobrane na podstawie treści, dostępności oraz możliwie jak najlepszej jakości w popularnych serwisach internetowych, takich jak pornhub.com, xvideos.com oraz daftsex.com. Należy nadmienić, że dane zebrane z tych serwisów nie muszą przedstawiać faktycznego stanu popularności danego filmu, gdyż dostępność tych materiałów na stronach pornograficznych dynamicznie się zmienia. W celu ułatwienia oceny materiału każdy z filmów przycięto do formatu 10- lub 3-minutowego, gdzie centralnym elementem był stosunek seksualny (kobiety i mężczyzny lub kobiety i kobiety). Do przygotowania 10- i 3-minutowych scen z filmów posłużył darmowy program Lightworks. Treści pornograficzne zostały umieszczone w repozytorium internetowym, skąd były systematycznie udostępniane przeszkolonym uczestnikom badania za pomocą wygenerowanych linków.

Filmy ocenione zostały przez 14 przeszkolonych uczestników badania w ocenie na 5 skalach opisujących odpowiednio: 1) odbiór filmów, 2) liczbę aktorów, 3) seksualizację, 4) brutalne

aspekty zachowań seksualnych, 5) obraz ciała aktorów. Procedura doboru przeszkolonych uczestników badania została dokładnie opisana w Załączniku 1 poświęconym Metodzie badania. W niniejszym opracowaniu przedstawiono wyniki dotyczące oceny pod kątem brutalnych aspektów zachowań seksualnych. Pozostałe wyniki opisane zostaną w artykule naukowym Kowalewska, Szymczak i Gola (w przygotowaniu).

Procedura realizacji badania

Analizy wybranego materiału filmowego dokonano pomiędzy 1 a 30 września 2019 roku. Badanie zostało sfinansowane z grantu Funduszu Sprawiedliwości przyznanego Stowarzyszeniu Twoja Sprawa, w ramach zadania „Rozwój i promocja portalu www.oPornografii.pl, mającego na celu przeciwdziałanie przyczynom przestępczości polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych z naruszeniem praw dzieci i młodzieży” z projektu nr DFS-II.7211.1112.2019-20.

Pierwszym etapem projektu były weryfikacja i dobór przeszkolonych uczestników badania (opisane szerzej w Załączniku 1: Metoda badania) oraz dobór materiału badawczego (opisany powyżej). Po przejściu weryfikacji przeszkoleni uczestnicy badania przechodzili trening polegający na ocenie czterech filmów treningowych: dwóch trzyminutowych i dwóch dziesięciominutowych, oraz wypełnieniu ankiety do każdego filmu. Po sesji treningowej i zapoznaniu się z procedurą oraz pytaniami przeszkoleni uczestnicy rozpoczęli część główną badania. Część ta składała się z 54 filmów, z których po 18 zostało nakręconych w latach 1995–1998, 2005–2008 oraz 2015–2018. W każdym tygodniu badania przeszkoleni uczestnicy oglądali i oceniali od 14 do 18 filmów.

Analiza statystyczna

Obliczenia zostały wykonane za pomocą programu IBM SPSS Statistics (Arbuckle, 2013). Ze względu na niespełnienie założeń o rozkładzie normalnym badanych zmiennych, w celu sprawdzenia różnic w zakresie treści materiałów pornograficznych oraz zmianie ich częstotliwości na przestrzeni lat posłużono się nieparametrycznym testem Kruskala-Wallisa. Interakcje pomiędzy zmiennymi płeć i okres produkcji materiału pornograficznego sprawdzono za pomocą analizy wariancji wielu zmiennych.

Wyniki

Brutalne aspekty zachowań seksualnych

Główną kategorią poddaną analizie były brutalne aspekty zachowań seksualnych widoczne na filmach pornograficznych (Tabela 1).

Tabela 1

Średnie wyniki dla brutalnych aspektów zachowań seksualnych oraz wskaźnik H Kruskala-Wallisa w podziale na okresy, z których pochodzą filmy.

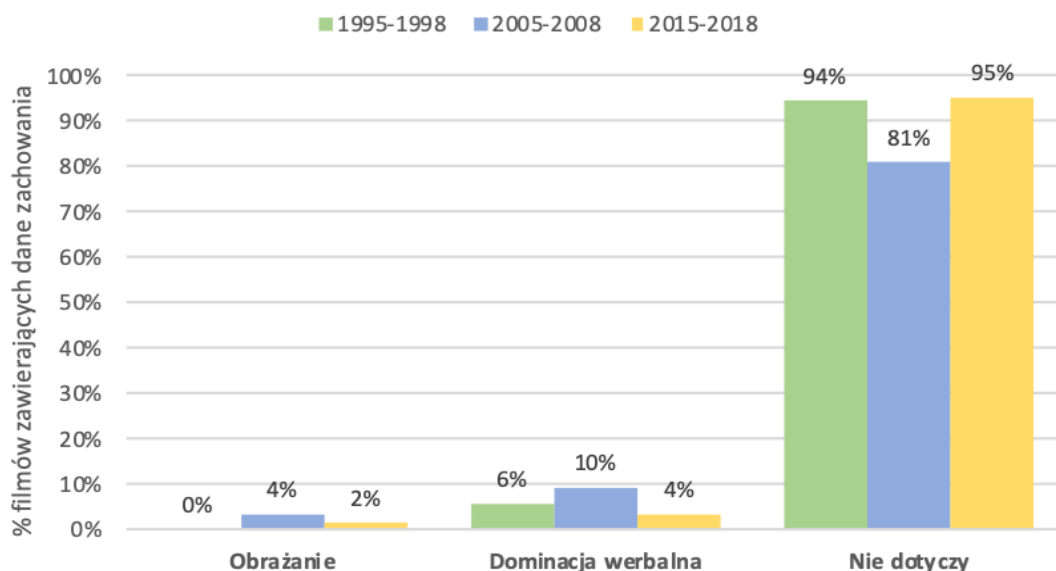
Rodzaje brutalnych zachowań	1995– 1998 M (SD)	2005– 2008 M (SD)	2015– 2018 M (SD)	H
Agresja werbalna				
Obrażanie	0,00 (0,00)	0,04 (0,19)	0,02 (0,13)	9,536**
Grożenie	0,00 (0,00)	0,00 (0,00)	0,01 (0,09)	n.i.
Dominacja werbalna	0,06 (0,23)	0,10 (0,29)	0,04 (0,19)	7,930*
Agresja werbalna – nie dotyczy	0,94 (0,23) 94,4%	0,81 (0,39) 81%	0,95 (0,21) 95,2%	36,742***
Agresja fizyczna				
Popychanie	0,00 (0,06)	0,01 (0,09)	0,04 (0,19)	9,640**
Szczypanie	0,00 (0,00)	0,00 (0,06)	0,01 (0,09)	n.i.
Gryzienie	0,02 (0,13)	0,01 (0,09)	0,01 (0,09)	n.i.
Ciąganie za włosy	0,11 (0,31)	0,10 (0,31)	0,07 (0,26)	n.i.
Klasy	0,13 (0,33)	0,23 (0,42)	0,18 (0,38)	9,796**
Kneblowanie	0,01 (0,09)	0,02 (0,13)	0,00 (0,00)	n.i.
Dławienie	0,02 (0,13)	0,09 (0,29)	0,08 (0,27)	13,916***
Grożenie bronią	0,00 (0,00)	0,00 (0,00)	0,00 (0,00)	n.i.
Kopanie	0,00 (0,00)	0,00 (0,00)	0,00 (0,00)	n.i.
Uderzanie ręką	0,01 (0,11)	0,03 (0,17)	0,09 (0,28)	19,618***
Wiązanie/Ograniczanie ruchu	0,03 (0,18)	0,01 (0,11)	0,04 (0,20)	n.i.
Używanie broni	0,00 (0,00)	0,00 (0,00)	0,00 (0,00)	n.i.
Torturowanie/Okaleczanie	0,00 (0,00)	0,01 (0,09)	0,00 (0,00)	n.i.
Inna forma agresji	0,01 (0,09)	0,02 (0,14)	0,02 (0,15)	n.i.

Agresja fizyczna widoczna na filmie była:				
▫ Wymuszona	-	0,4%	2,4%	
▫ Za pozwoleniem	14,7%	25,4%	20,6%	7,580*
▫ Nie wiadomo	3,2%	5,5%	4,8%	
▫ Nie dotyczy	82,1%	68,7%	72,2%	
Penetracja waginalna była:				n.i.
▫ Energiczna	0,37 (0,48)	0,42 (0,49)	0,44 (0,50)	10,189**
▫ Wymuszona	0,00 (0,00)	0,04 (0,20)	0,02 (0,14)	10,982**
▫ Gwałtowna	0,08 (0,27)	0,13 (0,33)	0,18 (0,38)	108,379**
▫ Nie dotyczy	0,13 (0,34)	0,49 (0,50)	0,56 (0,50)	*
Energiczna/wymuszona/gwałtowna penetracja analna	0,13 (0,33)	0,25 (0,44)	0,06 (0,23)	40,884***
Pozycja seksualna uprzedmiotawiająca kobiety	0,15 (0,36)	0,25 (0,43)	0,11 (0,32)	17,831***
Pozycja seksualna uprzedmiotawiająca mężczyznę	0,02 (0,15)	0,04 (0,20)	0,02 (0,13)	n.i.
Wytrysk na twarz (włącznie z ustami)	0,23 (0,42)	0,39 (0,49)	0,33 (0,47)	16,473***
Wytrysk na piersi	0,11 (0,31)	0,04 (0,21)	0,01 (0,11)	23,076***
Wytrysk na inne części ciała	0,23 (0,42)	0,11 (0,32)	0,11 (0,32)	17,478***

*** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

W kontekście agresji werbalnej istotne statystycznie różnice ujawniły się w przypadku obrażania drugiej osoby ($H = 9,536$; $p < 0,01$) i dominacji werbalnej ($H = 7,930$; $p < 0,05$) – oba zachowania występowały najczęściej w filmach z lat 2005–2008 (obrażanie: $M = 0,04$; $SD = 0,19$; dominacja werbalna: $M = 0,10$; $SD = 0,29$), natomiast obrażanie drugiej osoby nie pojawiło się wcale w materiałach pornograficznych z lat 1995–1998 ($M = 0,00$; $SD = 0,00$) (Rysunek 1). Co więcej, 94,4% przeszkolonych uczestników badania zadeklarowało brak agresji werbalnej w latach 1995–1998, 81% w latach 2005–2008, a 95,2% pomiędzy 2015 a 2018 rokiem ($H = 36,742$; $p < 0,001$).

Agresja werbalna

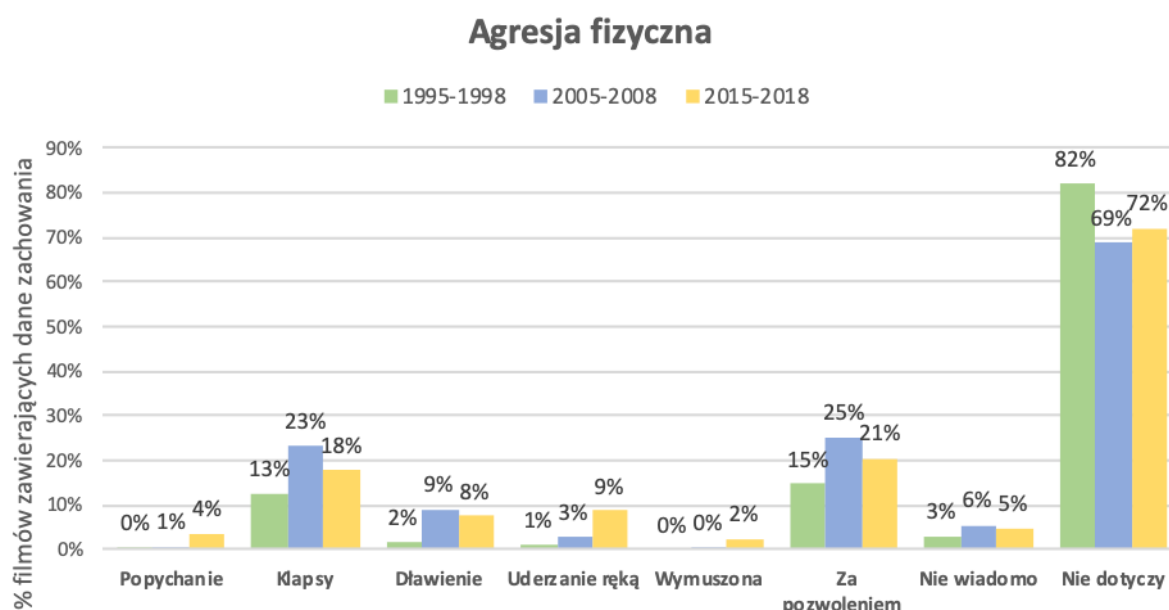

Rysunek 1. Rozkład procentowy występowania różnych form agresji werbalnej w analizowanych materiałach pornograficznych w podziale na okres ich produkcji.

W kontekście agresji fizycznej istotne statystycznie różnice wykazano dla kilku zachowań (Rysunek 2). Pierwszym z nich było popychanie drugiej osoby ($H = 9,640$; $p < 0,01$), widoczne najczęściej na filmach z lat 2015–2018 ($M = 0,04$; $SD = 0,19$), zaś nie występujące w ogóle w latach 1995–1998 ($M = 0,00$; $SD = 0,06$). Kolejna różnica ujawniła się w przypadku klapsów ($H = 9,796$; $p < 0,01$) – występowały najczęściej w filmach z lat 2005–2008 ($M = 0,23$; $SD = 0,42$), natomiast najrzadziej w materiałach z lat 1995–1998 ($M = 0,13$; $SD = 0,33$). Taka sama tendencja zauważalna była w przypadku zachowań o charakterze dławienia, czyli znacznie bardziej brutalnych niż popychanie i klapsy – w latach 2005–2008 pojawiały się z największą częstotliwością ($M = 0,09$; $SD = 0,29$), natomiast z najmniejszą w materiałach najstarszych ($M = 0,02$; $SD = 0,13$; $H = 13,916$; $p < 0,001$). Zauważalny na przestrzeni lat wzrost wystąpił w przypadku zachowań związanych z uderzaniem ręką ($H = 19,618$; $p < 0,001$) – w latach 1995–1998 widoczne były najrzadziej ($M = 0,01$; $SD = 0,11$), natomiast w materiałach najnowszych najczęściej ($M = 0,09$; $SD = 0,28$).

Dalsza analiza wykazała, że największy odsetek przeszkolonych uczestników badania (82,1%) deklaroowało brak agresji fizycznej na filmach pomiędzy 1995 a 1998 rokiem, natomiast

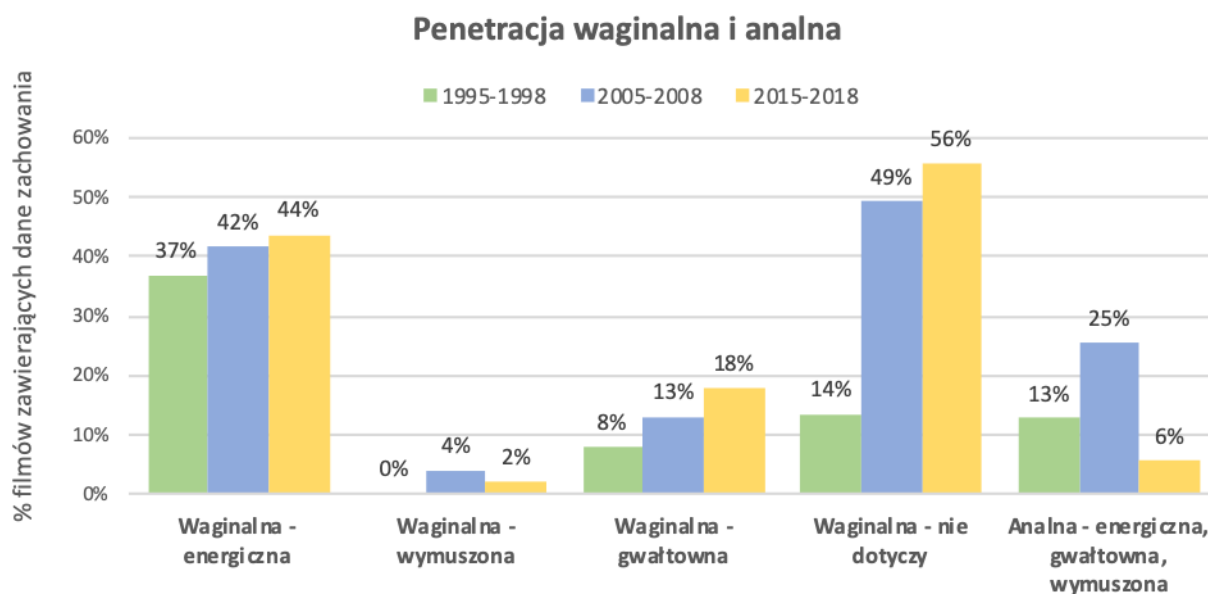
najmniejszy w przypadku filmów z lat 2005–2008 (68,7%) ($H = 7,580$; $p < 0,05$). Biorąc pod uwagę charakter agresji fizycznej, zauważono wzrost występowania wymuszonych zachowań brutalnych na przestrzeni lat (z 0% w latach 1995–1998 do 2,4% w latach 2015–2018). Agresja inicjowana za pozwoleniem występowała z największą częstotliwością w latach 2005–2008 (25,4% przeszkolonych uczestników badania), natomiast z najmniejszą w materiałach najstarszych (14,7% przeszkolonych uczestników badania) (Rysunek 2).

Rysunek 2. Rozkład procentowy występowania różnych form agresji fizycznej w analizowanych materiałach pornograficznych w podziale na okres ich produkcji.

Penetracja waginalna widoczna na filmach pornograficznych była oceniana jako wymuszona najczęściej w latach 2005–2008 ($M = 0,04$; $SD = 0,20$), natomiast w latach 1995–1998 wymuszona penetracja nie występowała według przeszkolonych uczestników badania w ogóle ($M = 0,00$; $SD = 0,00$) ($H = 10,189$; $p < 0,01$). Zanotowano również istotny wzrost występowania gwałtownego charakteru penetracji waginalnej na przestrzeni lat – w materiałach najstarszych pojawiała się z najmniejszą częstotliwością ($M = 0,08$; $SD = 0,27$), natomiast w najnowszych z największą ($M = 0,18$; $SD = 0,38$) ($H = 10,982$; $p < 0,01$). Odwrotna tendencja wystąpiła w przypadku deklarowania przez przeszkolonych uczestników badania braku penetracji waginalnej – w latach 1995–1998 pojawiała się najczęściej ($M = 0,13$; $SD = 0,34$), natomiast w latach 2015–2018 najrzadziej ($M = 0,56$; $SD = 0,50$) ($H = 108,379$; $p < 0,001$).

(Rysunek 3). Penetracja analna oceniona została jako energiczna/wymuszona/gwałtowna najczęściej w przypadku filmów z lat 2005–2008 ($M = 0,25$; $SD = 0,44$), natomiast najrzadziej występowała w materiałach pornograficznych pomiędzy 2015 a 2018 rokiem. ($M = 0,06$; $SD = 0,23$) ($H = 40,884$; $p < 0,001$).

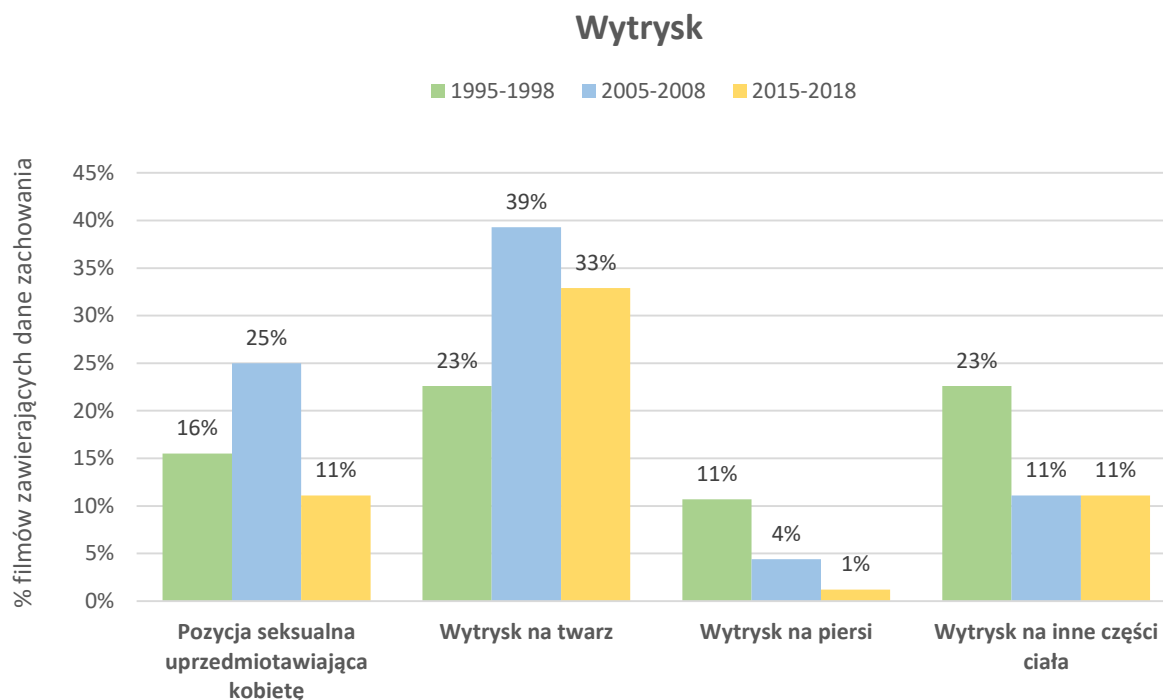

Rysunek 3. Rozkład procentowy występowania w analizowanych materiałach pornograficznych penetracji waginalnej i analnej o różnym charakterze (w podziale na okres produkcji filmów).

Kolejna istotna statystycznie różnica ujawniła się w przypadku pozycji seksualnej uprzedmiotawiającej kobietę ($H = 17,831$; $p < 0,001$) – była ona widoczna najczęściej na filmach z lat 2005–2008 ($M = 0,25$; $SD = 0,43$), natomiast najrzadziej z lat 2015–2018 ($M = 0,11$; $SD = 0,32$; $H = 17,831$; $p < 0,001$) (Rysunek 4).

Istotne statystycznie różnice ujawniły się również podczas analizy sposobów ejakulacji. Wytrysk nasienia na twarz (włącznie z ustami) widoczny był najczęściej na filmach z lat 2005–2008 ($M = 0,39$; $SD = 0,49$), a najrzadziej z lat 1995–1998 ($M = 0,23$; $SD = 0,42$) ($H = 16,473$; $p < 0,001$). Wytrysk nasienia na piersi pojawiał się najczęściej w filmach najstarszych ($M = 0,11$; $SD = 0,31$), natomiast najrzadziej w najnowszych ($M = 0,01$; $SD = 0,11$) ($H = 23,076$; $p < 0,001$). W filmach z lat 1995–1998 najczęściej widoczny był także wytrysk nasienia na inne części ciała ($M = 0,23$; $SD = 0,42$), natomiast rzadziej, ale

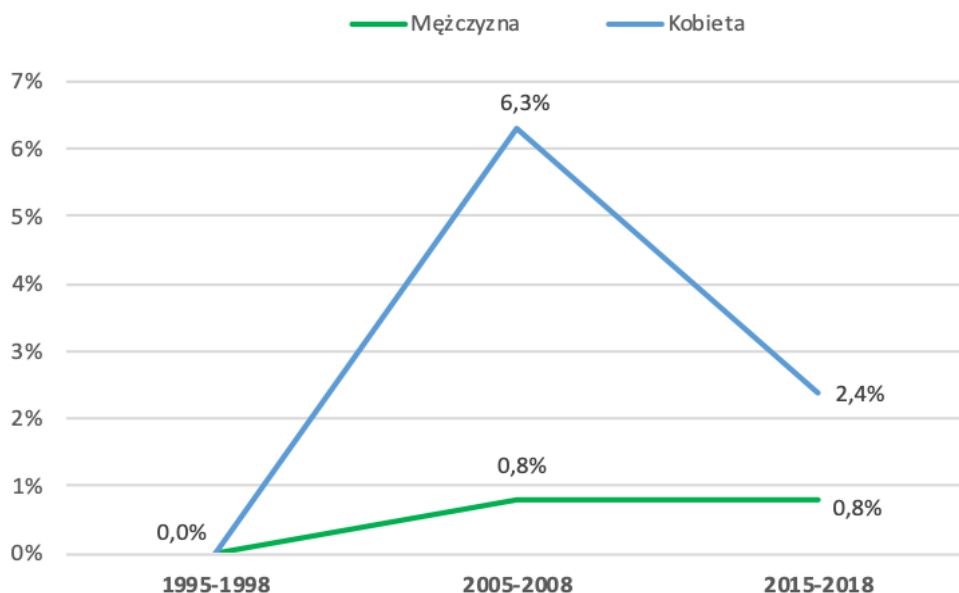
w równym stopniu pojawiał się on w filmach pomiędzy 2005 a 2008 i 2015 a 2018 rokiem ($M = 0,11$; $SD = 0,32$) ($H = 17,478$; $p < 0,01$) (Rysunek 4).

Rysunek 4. Rozkład procentowy występowania w analizowanych materiałach pornograficznych różnych form ejakulacji oraz pozycji seksualnej uprzedmiotawiającej kobietę (w podziale na okres produkcji filmów).

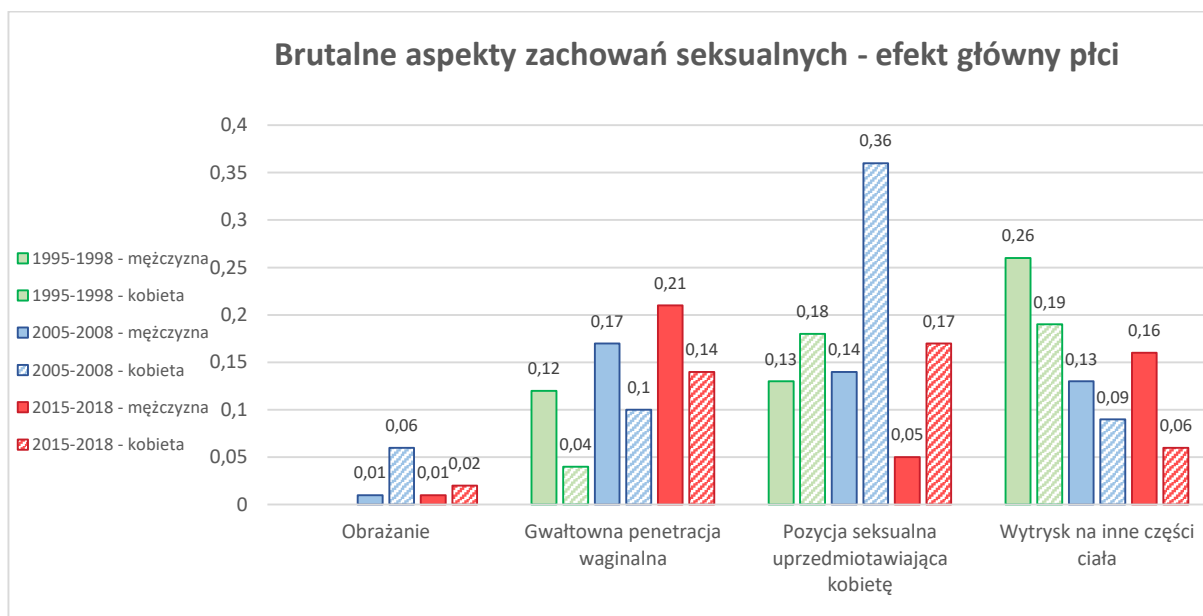
Dalsza analiza mająca na celu sprawdzenie efektów interakcji płci i okresu produkcji filmów pornograficznych wykazała takie interakcje jedynie w przypadku zachowań o charakterze obrażania, $F(2,755) = 3,119$; $p < 0,05$. W przypadku materiałów z lat 1995–1998 obie płcie były zgodne, deklarując brak tego typu zachowań (0%), natomiast w przypadku filmów z lat późniejszych kobiety (2005–2008: 6,3%; 2015–2018: 2,4%) istotnie częściej niż mężczyźni (2005–2008: 0,8%; 2015–2018: 0,8%) raportowały pojawianie się obrażania drugiej osoby (Rysunek 5).

Brutalne aspekty zachowań seksualnych - OBRAŻANIE

Rysunek 5. Rozkład procentowy występowania w analizowanych materiałach pornograficznych zachowań o charakterze obrażania – efekt interakcyjny płci i okresu produkcji filmów.

Odnotowano również efekt główny płci w przypadku czterech brutalnych zachowań, tj. obrażania ($F[1,755] = 6,478$; $p < 0,05$), gwałtownej penetracji waginalnej ($F[1,755] = 9,369$; $p < 0,01$), pozycji seksualnej uprzedmiotawiającej kobietę ($F[1,755] = 24,556$; $p < 0,001$) oraz wytrysku na inne części ciała ($F[1,755] = 7,789$; $p < 0,01$) (Rysunek 6). Analiza wykazała, że kobiety istotnie częściej deklarowały występowanie zachowań obrażających oraz pozycji seksualnej uprzedmiotawiającej kobietę, natomiast według mężczyzn na filmach (niezależnie od okresu produkcji) częściej widoczna była gwałtowna penetracja waginalna oraz wytrysk na inne części ciała.

Rysunek 6. Porównanie średnich w zakresie deklarowanego przez przeszkolonych uczestników badania występowania w analizowanych materiałach pornograficznych brutalnych zachowań (w podziale na płeć i okres produkcji filmów).

Podsumowanie

Brutalne aspekty zachowań seksualnych

W kontekście agresji werbalnej dwa elementy wykazały podobną tendencję – obrażanie drugiej osoby i dominacja werbalna. Wskaźniki występowania obu zachowań były najwyższe w filmach pornograficznych z lat 2005–2008, przy czym obrażanie drugiej osoby nie pojawiło się wcale w najstarszych materiałach pornograficznych (Rysunek 1). Okazało się również, że według przeszkolonych uczestników badania różne formy agresji werbalnej pojawiały się najczęściej właśnie w latach 2005–2008.

W kontekście agresji fizycznej wyraźny wzrost odnotowano dla popychania drugiej osoby oraz uderzania ręką – na filmach wyprodukowanych w latach 90. nie było ich wcale lub pojawiały się sporadycznie, po czym częstotliwość pojawiania się tych zachowań rosła aż do lat 2015–2018 (Rysunek 2). Ponadto w okresie od 1995–1998 do 2005–2008 roku zauważono wzrost częstotliwości pojawiania się w materiałach pornograficznych klapsów oraz dławienia, jednak w najnowszych filmach częstotliwość ta nieco spadła.

Analizując charakter agresji fizycznej, zauważono wzrost występowania wymuszonych zachowań brutalnych na przestrzeni lat, natomiast występowanie agresji inicjowanej za pozwoleniem drugiej osoby widoczne było najrzadziej w najstarszych materiałach, następnie wzrosło, osiągając szczyt występowania w latach 2005–2008. Zgodny z tym wynikiem jest również fakt, że przeszkoleni uczestnicy badania najczęściej deklarowali brak agresji fizycznej na filmach pomiędzy 1995 a 1998 rokiem. (Rysunek 2).

Na przestrzeni lat spadła liczba podejmowanych penetracji waginalnych widocznych na filmach pornograficznych – widoczne były one najczęściej w latach 1995–1998, natomiast najrzadziej w latach 2015–2018 (Rysunek 3). Wymuszony charakter penetracji waginalnej pojawiał się najczęściej w materiałach pornograficznych z lat 2005–2008, przy czym ta forma nie występowała, według przeszkolonych uczestników badania, w ogóle w najstarszych materiałach. Odnotowano również wzrost występowania gwałtownej penetracji waginalnej na przestrzeni lat – w materiałach najstarszych pojawiała się z najmniejszą częstotliwością, natomiast w najnowszych z największą.

Penetracja analna miała, według przeszkolonych uczestników badania, energiczny/wymuszony/gwałtowny charakter najrzadziej w najstarszych materiałach, następnie pojawiła się tendencja wzrostowa do lat 2005–2008, po czym częstotliwość zachowań o takim charakterze znacznie spadła (Rysunek 3). Podobna tendencja ujawniła się w przypadku pozycji seksualnej uprzedmiotawiającej kobietę oraz wytrysku nasienia na twarz – obie formy tych zachowań występowały najrzadziej w latach 1995–1998, wzrosły pomiędzy 2005 a 2008 rokiem, po czym spadły w latach 2015–2018 (Rysunek 4). Systematyczny zanik częstotliwości występowania zauważalny był w przypadku wytrysku na piersi – najczęściej widoczny był na filmach z lat 1995–1998, zaś najrzadziej w filmach najnowszych. Częstotliwość pojawiania się na filmach wytrysku nasienia na inne części ciała również zmalała w okresie od 1995–1998 do 2005–2008 roku, po czym utrzymywała się na tym samym poziomie do lat 2015–2018 (Rysunek 4).

Zgodnie z otrzymanymi wynikami kobiety częściej deklarowały występowanie w analizowanych materiałach zachowań obrażających oraz pozycji seksualnej uprzedmiotawiającej kobietę, natomiast według mężczyzn na filmach (niezależnie od okresu produkcji) częściej widoczna była gwałtowna penetracja waginalna oraz wytrysk na inne części ciała (Rysunek 6). Interakcja płci i okresu produkcji filmu wystąpiła jedynie

w przypadku obrażania drugiej osoby. W najstarszych materiałach tego typu zachowania nie pojawiły się w ogóle, natomiast na filmach z lat późniejszych występowały częściej według kobiet niż mężczyzn.

Załącznik 1: Metoda badania

Przeszkoleni uczestnicy badania

W badaniu wzięło udział łącznie 14 przeszkolonych uczestników, 7 kobiet – 6 heteroseksualnych i 1 biseksualna (w wieku od 23 do 48 lat, $M = 37,71$, $SD = 12,34$) oraz 7 mężczyzn – 6 heteroseksualnych i jeden biseksualny (w wieku od 24 do 54 lat, $M = 37,71$, $SD = 12,34$). Przeszkoleni uczestnicy nie byli informowani o celu badania, a jedynie o tym, w jaki sposób i na jakich skalach oceniać materiał filmowy.

Ze względu na potrzebę jak największego zróżnicowania cech w badanej próbie selekcja przeszkolonych uczestników badania miała charakter doboru losowego. Jednym z głównych celów rekrutacji było dobranie uczestników badania tak, aby każdy uczestnik posiadał do pary osobę o zbliżonym zawodzie oraz wieku, ale o odmiennej płci. Zdecydowana większość przeszkolonych uczestników badania (86%) pochodziła z Warszawy i jej okolic, pozostałe osoby (14%) mieszkały w Kaliszu. Jak wynika z danych, 42,8% mężczyzn jest w związku małżeńskim, a taka sama liczba mężczyzn jest w związku nieformalnym i nie jest w żadnym związku – 28,6%. W przypadku kobiet 14,2% z nich jest w związku małżeńskim, 42,9% jest w związku nieformalnym, jak również 42,9% nie jest w żadnym związku. W grupie mężczyzn nie znalazły się osoby, których wykształcenie byłoby na poziomie średnim – 42,8% posiada wykształcenie wyższe, 28,6% kształciło się podyplomowo. Tak samo liczną grupę stanowili mężczyźni z wykształceniem niepełnym wyższym i stopniem naukowym – 14,3%. W grupie kobiet 57,1% posiada wykształcenie wyższe, 28,6% ma wykształcenie niepełne wyższe, a 14,3% ma wykształcenie średnie. W grupie przeszkolonych uczestników badania znalazło się czterech psychologów, dwóch studentów psychologii, dwóch lekarzy, dwóch pracowników oświaty, jeden prawnik, jeden pracownik placówek dyplomatycznych, jeden koordynator obsługi rejsów lotniczych oraz jeden pracownik korporacji.

Narzędzia doboru przeszkolonych uczestników badania

Do wstępnej weryfikacji przeszkolonych uczestników badania wykorzystano ankietę składającą się z:

- 1) Pytań metryczkowych dotyczących wieku, wykształcenia, wykonywanego aktualnie zawodu, statusu związku, lat edukacji oraz miejsca zamieszkania.

- 2) Kwestionariusza *Brief Pornography Screener* (Kreus i wsp., 2018) składającego się z 5 stwierdzeń związanych z problemowym użytkowaniem pornografii. Na skali można uzyskać maksymalnie 10 punktów.
- 3) Stworzonego na potrzeby badania kwestionariusza badającego wcześniejsze doświadczenia przeszkolonych uczestników badania z danymi kategoriami pornografii. Kwestionariusz posiadał 100 kategorii filmów pornograficznych, a uczestnicy badania proszeni byli o zaznaczenie, które z nich są im znajome.
- 4) Pytań dotyczących pierwszej inicjacji seksualnej, pierwszego kontaktu z pornografią oraz obecnej aktywności seksualnej.
- 5) Kwestionariusza religijności składającego się z 4 pozycji (Grubbs, Kraus & Perry, 2019), mierzącego stopień religijności przeszkolonego uczestnika badania oraz jego ocenę moralną pornografii. Na skali można uzyskać maksymalnie 28 punktów.

Analiza wyników badania przeszkolonych uczestników pokazuje, że wiek pierwszego kontaktu z pornografią jest niższy u mężczyzn ($M = 13,00$ $Sd = 4,62$) w porównaniu do kobiet ($M = 16,29$, $Sd = 6,95$). Okazuje się również, że zarówno kobiety ($M = 18,33$, $Sd = 2,16$), jak i mężczyźni ($M = 17,43$ $Sd = 1,81$) w podobnym wieku doświadczyli inicjacji seksualnej. Zdecydowana większość przeszkolonych uczestników badania nie zgłasza w kwestionariuszu BPS problemów z problemowym oglądaniem pornografii (ośmioro uczestników badania otrzymało 0 punktów, troje jeden punkt, po jednej osobie 2 i 3 punkty oraz jedna osoba 5 punktów). Wynik powyżej 5 punktów stanowi wskazanie do pogłębionego wywiadu pod kątem problematycznego korzystania z pornografii (Kraus i wsp., w druku). Poziom religijności badanej grupy jest mocno zróżnicowany. Przeszkoleni uczestnicy badania otrzymali od 3 do 15 punktów, jednak wyniki w grupie mężczyzn i kobiet nie różniły się.

Narzędzie i sposób oceny materiału filmowego

Po obejrzeniu każdego z udostępnionych filmów pornograficznych badany miał za zadanie wypełnić ankietę podzieloną na 5 bloków. W pierwszym bloku przeszkoleni uczestnicy badania byli proszeni o określenie, czy film: 1. Był dla nich pobudzający seksualnie? 2. Był zachęcający? 3. Był odpychający? W drugim bloku należało sprecyzować liczbę kobiet oraz mężczyzn znajdujących się na produkcji, a także określić ich wiek oraz rasę. Trzeci blok dotyczył seksualizacji i wymagał od badanych m.in. zaznaczenia form stosunków czy

występujących form praktyk seksualnych. Czwarty blok był związany z aspektem brutalności w filmach pornograficznych i zawierał m.in. pytania o rodzaje agresji przedstawione w filmach pornograficznych. Piąty blok składał się z pytań o modyfikacje wizualne ciał aktorów: implanty piersi, implanty pośladków, makijaż, piercing ciała. Badany miał możliwość pozostawienia komentarza. Ankieta znajduje się w Załączniku 2.

FORMULARZ OCENY		
Zaznacz, czy obejrzany przez Ciebie film zawiera poniższe elementy:		
LICZBA KOBIET ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA FILMIE		
NA ILE LAT WYGŁĄDA TA KOBIETA?		
LICZBA MĘŻCZYŹN ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA FILMIE		
NA ILE LAT WYGŁĄDA TEN MĘŻCZYŻNA?		
BIAŁY MĘŻCZYŻNA Z BIAŁĄ KOBIETĄ	TAK	NIE
BIAŁY MĘŻCZYŻNA Z CZARNOSKÓRĄ KOBIETĄ	TAK	NIE
BIAŁY MĘŻCZYŻNA Z AZJATKĄ	TAK	NIE
BIAŁY MĘŻCZYŻNA Z LATYNOSKĄ	TAK	NIE
CZARNOSKÓRY MĘŻCZYŻNA Z BIAŁĄ KOBIETĄ	TAK	NIE
CZARNOSKÓRY MĘŻCZYŻNA Z CZARNOSKÓRĄ KOBIETĄ	TAK	NIE
CZARNOSKÓRY MĘŻCZYŻNA Z AZJATKĄ	TAK	NIE
CZARNOSKÓRY MĘŻCZYŻNA Z LATYNOSKĄ	TAK	NIE
AZJATA Z AZJATKĄ	TAK	NIE
LATYNOS Z LATYNOSKĄ	TAK	NIE
INNE →		
SEKSUALIZACJA		
FORMY STOSUNKÓW		
▪ ZACHOWANIA AUTOEROTYCZNE		
▫ MĘŻCZYŻNA	☐ TAK	☐ NIE
▫ KOBIETA	☐ TAK	☐ NIE
▪ MANUALNA STYMULACJA MĘSKICH GENITALIÓW	☐ TAK	☐ NIE
▪ MANUALNA STYMULACJA ŻEŃSKICH GENITALIÓW	☐ TAK	☐ NIE
▪ KONTAKTY WAGINALNE (DOPOCHWOWE)		
▫ ZA POMOCĄ PENISA	☐ TAK	☐ NIE
▫ ZA POMOCĄ WIBRATORA	☐ TAK	☐ NIE
▪ KONTAKTY ANALNE (DOODBYTNICZE)		
▫ MĘŻCZYŻNA Z KOBIETĄ	☐ TAK	☐ NIE
▫ MĘŻCZYŻNA Z MĘŻCZYŻNĄ	☐ TAK	☐ NIE
▪ KONTAKTY ORALNO-GENITALNE (MIŁOŚĆ FRANCUSKA)		
▫ FELLATIO (PIESZCZOTY ORALNE MĘSKICH GENITALIÓW)		
· KOBIETA PIEŚCI MĘŻCZYZNĘ	☐ TAK	☐ NIE
· MĘŻCZYŻNA PIEŚCI MĘŻCZYZNĘ	☐ TAK	☐ NIE
▫ CUNNILINGUS (PIESZCZOTY ORALNE ŻEŃSKICH NARZĄDÓW PŁCIOWYCH)		
· MĘŻCZYŻNA PIEŚCI KOBIETĘ	☐ TAK	☐ NIE
· KOBIETA PIEŚCI KOBIETĘ	☐ TAK	☐ NIE
▫ ANILINGUS (PIESZCZOTY ORALNE ODBYTU)		
· KOBIETA PIEŚCI MĘŻCZYZNĘ	☐ TAK	☐ NIE
	☐ TAK	☐ NIE

· KOBIEȚA PIEŚCI KOBIEȚĘ	☐ TAK	☐ NIE
· MĘŻCZYŻNA PIEŚCI KOBIEȚĘ	☐ TAK	☐ NIE
· MĘŻCZYŻNA PIEŚCI MĘŻCZYŻNĘ	☐ TAK	☐ NIE
▪ INNA		
DOŚWIADCZENIE SEKSUALNE	☐ TAK	☐ NIE
▪ MĘŻCZYŻNA BARDZIEJ DOŚWIADCZONY	☐ TAK	☐ NIE
▪ KOBIEȚA BARDZIEJ DOŚWIADCZONA	☐ TAK	☐ NIE
▪ NA RÓWNI		
STATUS ZAWODOWY	☐ TAK	☐ NIE
▪ MĘŻCZYŻNA O WYŻSZYM STATUSIE	☐ TAK	☐ NIE
▪ KOBIEȚA O WYŻSZYM STATUSIE	☐ TAK	☐ NIE
▪ NA RÓWNI	☐ TAK	☐ NIE
▪ NIE WIADOMO		
INICJACJA AKTYWNOŚCI SEKSUALNEJ	☐ TAK	☐ NIE
▪ MĘŻCZYŻNA INICJUJE	☐ TAK	☐ NIE
▪ KOBIEȚA INICJUJE	☐ TAK	☐ NIE
▪ OBOJE INICJUJĄ	☐ TAK	☐ NIE
▪ NIE WIADOMO		
KONTROLA TEMPY STOSUNKU	☐ TAK	☐ NIE
▪ MĘŻCZYŻNA KONTROLUJE	☐ TAK	☐ NIE
▪ KOBIEȚA KONTROLUJE	☐ TAK	☐ NIE
▪ OBOJE KONTROLUJĄ	☐ TAK	☐ NIE
▪ NIE WIADOMO	☐ TAK	☐ NIE
CAŁOWANIE	☐ TAK	☐ NIE
PRZYTULANIE	☐ TAK	☐ NIE
PIESZCZENIE	☐ TAK	☐ NIE
WIDOCZNY WYTRYSK	☐ TAK	☐ NIE
WIDOCZNA EKSPRESJA PRZYJEMNOŚCI U KOBIEȚ		
▪ WIDOCZNA PRZYJEMNOŚĆ	☐ TAK	☐ NIE
▪ WIDOCZNY ORGAZM	☐ TAK	☐ NIE
NAKŁANIANIE DO SEKSU		
▪ PRZEZ MĘŻCZYŻN/Ę		
▫ WERBALNE	☐ TAK	☐ NIE
▫ FIZYCZNE	☐ TAK	☐ NIE
▫ WERBALNE I FIZYCZNE	☐ TAK	☐ NIE
▪ PRZEZ KOBIEȚĘ/Y		
▫ WERBALNE	☐ TAK	☐ NIE
▫ FIZYCZNE	☐ TAK	☐ NIE
▫ WERBALNE I FIZYCZNE	☐ TAK	☐ NIE
▪ NIE DOTYCZY	☐ TAK	☐ NIE
WYKORZYSTYWANIE		
▪ MĘŻCZYŻNY	☐ TAK	☐ NIE
▪ KOBIEȚY	☐ TAK	☐ NIE
▪ NIE DOTYCZY	☐ TAK	☐ NIE

UŻYWANIE PREZERWATYWY	☐ TAK	☐ NIE
UŻYWANIE GADŻETÓW SEKSUALNYCH	☐ TAK	☐ NIE
BRUTALNE ASPEKTY ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH		
TYTUŁ FILMU SUGERUJĄCY AGRESJĘ	☐ TAK	☐ NIE
AGRESJA WERBALNA		
☐ OBRAŻANIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ GROŻENIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ DOMINACJA WERBALNA	☐ TAK	☐ NIE
AGRESJA FIZYCZNA (WYMUSZONE/ZA POZWOLENIEM/NIE WIADOMO)		
☐ POPYCHANIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ SZCZYPIANIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ GRYZIENIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ CIĄGANIE ZA WŁOSY	☐ TAK	☐ NIE
☐ KLAPSY	☐ TAK	☐ NIE
☐ KNEBLOWANIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ DŁAWIENIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ GROŻENIE BRONIĄ	☐ TAK	☐ NIE
☐ KOPANIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ UDERZANIE RĘKĄ	☐ TAK	☐ NIE
☐ WIĄZANIE/OGRAŃCZANIE RUCHU	☐ TAK	☐ NIE
☐ UŻYWANIE BRONI	☐ TAK	☐ NIE
☐ TORTUROWANIE/OKALECZANIE	☐ TAK	☐ NIE
☐ INNE	☐ TAK	☐ NIE
ENERGICZNA/WYMUSZONA/GWAŁTOWNA PENETRACJA WAGINALNA	☐ TAK	☐ NIE
ENERGICZNA/WYMUSZONA/GWAŁTOWNA PENETRACJA ANALNA	☐ TAK	☐ NIE
POZYCJA SEKSUALNA UPREDMIOTAWIAJĄCA KOBIETĘ	☐ TAK	☐ NIE
POZYCJA SEKSUALNA UPREDMIOTAWIAJĄCA MĘŻCZYZNĘ	☐ TAK	☐ NIE
WYTRYSK NA TWARZ (WŁĄCZNIE Z USTAMI)	☐ TAK	☐ NIE
WYTRYSK NA PIERSI		
WYTRYSK NA INNE CZĘŚCI CIAŁA	☐ TAK	☐ NIE
SPRAWCA PRZEMOCY	☐ TAK	☐ NIE
☐ KOBIETA	☐ TAK	☐ NIE
☐ MĘŻCZYZNA		
☐ NIE WIADOMO	☐ TAK	☐ NIE
OFIARA PRZEMOCY	☐ TAK	☐ NIE
☐ KOBIETA	☐ TAK	☐ NIE
☐ MĘŻCZYZNA		
☐ NIE WIADOMO	☐ TAK	☐ NIE
SPRAWCA PŁCI MĘSKIEJ I:	☐ TAK	☐ NIE
☐ OFIARA PŁCI ŻEŃSKIEJ	☐ TAK	☐ NIE
☐ OFIARA PŁCI MĘSKIEJ	☐ TAK	☐ NIE
☐ SPRAWCA I OFIARA TO JEDNA OSOBA		
☐ OFIARA NIEZNANA	☐ TAK	☐ NIE
SPRAWCA PŁCI ŻEŃSKIEJ I:	☐ TAK	☐ NIE

☐ OFIARA PŁCI ŻEŃSKIEJ ☐ OFIARA PŁCI MĘSKIEJ ☐ SPRAWCA I OFIARA TO JEDNA OSOBA ☐ OFIARA NIEZNANA REAKCJA OFIARY NA AGRESJĘ ☐ PRZYJEMNOŚĆ/NEUTRALNA ☐ NIEZADOWOLENIE ☐ TRUDNA DO OKREŚLENIA	☐ TAK ☐ TAK ☐ TAK ☐ TAK	☐ NIE ☐ NIE ☐ NIE ☐ NIE
OBRAZ CIAŁA		
IMPLANTY PIERSI IMPLANTY POŚLADKÓW POWIĘKSZONE USTA DEPILACJA MIEJSC INTYMNYCH ☐ MĘŻCZYZNA ☐ KOBIETA PIERCING CIAŁA (KOLCZYKI) ☐ MĘŻCZYZNA ☐ KOBIETA NATURALNY WYGLĄD TWARZY DELIKATNY MAKIJAŻ WYZYWAJĄCY MAKIJAŻ KOSTIUMY I PRZEBRANIA	☐ TAK ☐ TAK ☐ TAK ☐ TAK ☐ TAK ☐ TAK ☐ TAK	☐ NIE ☐ NIE ☐ NIE ☐ NIE ☐ NIE ☐ NIE ☐ NIE

PYTANIA DOTYCZĄCE ODBIORU FILMÓW

Na ile obejrany materiał był dla Ciebie pobudzający seksualnie?

od 1 – wcale do 10 – bardzo pobudzający

Na ile obejrany materiał był dla Ciebie zachęcający?

od 1 – wcale do 10 – bardzo zachęcający

Na ile obejrany materiał był dla Ciebie odpychający?

od 1 – wcale do 10 – bardzo odpychający

Literatura cytowana

J.B. Grubbs, S.W. Kraus & S.L. Perry (2019), *Self-reported addiction to pornography in a nationally representative sample: The roles of use habits, religiousness, and moral incongruence*. Journal of behavioral addictions, 8(1), 88–93.

S.W. Kraus, M. Gola, E. Kowalewska, M. Lew-Starowicz, R.A. Hoff, E. Porter & M.N. Potenza (2017), *OP-55: Brief Pornography Screener: a comparison of US and Polish pornography users*. Journal of Behavioral Addictions, 6(S1), 27–28.

Instytut Profilaktyki Zintegrowanej, Broszura informacyjna "Jak zwiększyć skuteczność profilaktyki problemów młodzieży", 2017.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Raport z badań „Kontakt młodzieży z pornografią”, 2017.

K. Lewczuk, A. Wójcik, M. Gola, *Increase in the prevalence of online pornography use – objective data analysis from the period between 2004 and 2016 in Poland*, „PsyArXiv”, czerwiec 2019.

Zadanie współfinansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest
Minister Sprawiedliwości.